

NICO DIJKSHOORN

IN ZIJN NABIJHEID

ROMAN

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam / Antwerpen

MOEDER

Wim was een lief kind. Dat zei zijn juffrouw op de basisschool ook als ik haar tijdens de ouderavond sprak. Dat vond ik zo fijn, een ouderavond. Ik op zo'n klein stoeltje en dan vertelde de juffrouw me dat er over Wim verder niet zoveel viel te vertellen. Dat hij zijn best deed, dat hij goed zijn melkbeker afwaste, dat soort dingen. En dan knikte ik. Soms liet ze me tekeningen zien die hij op school had gemaakt. Ik herinner me een vogel met een klein mannetje op zijn rug. Daar kreeg ik tranen van in mijn ogen. Niet om die vogel, maar het idee dat mijn zoon daar had zitten tekenen, tussen al die andere kinderen. Ze vertelde dat Wim graag holde op het schoolplein. Dan ging ik vrolijk naar huis, want ik wist helemaal niet dat hij holde.

Als ik thuiskwam, wilde hij weten wat de juf had

gezegd. En dan vertelde ik hem dat de juffrouw erg tevreden was. Die keer wilde hij weten of ze nog iets over de tekening had gezegd. Ik heb toen gelogen dat ze er heel enthousiast over was. Dat ze gewoon niet begreep hoe iemand van zeven jaar al zulke vogels kon tekenen. En dan ook nog met een mannetje op zijn rug, precies zo dat het leek alsof die vogel dat heel fijn vond, een mannetje op zijn rug. Dan pakte hij meteen een stuk papier en ging hij urenlang vogels tekenen. Met mannetjes. Steeds maar weer. Ik heb al die tekeningen bewaard. Voor later.

Het was een heel makkelijk kind. Op zaterdagmiddag en zondagmiddag gingen we samen naar het park en dan las ik hem voor. Op een dekentje. Met een appel en een boterham tussen ons in. Steeds maar weer hetzelfde verhaal. Over een jongetje dat niet kon huilen. Zo heette het boek ook. In dat boek gebeurden de vreselijkste dingen. Het jongetje had een heel lief konijn en dat ging dood. Het jongetje mocht meedoen aan een televisieprogramma en hij brak zijn been. En toch niet huilen. En dat ging maar zo door. Alles wat mis kan gaan, dat ging mis. Vriendinnetjes die opeens verhuisden naar Japan, een lammetje met maar één oog en helemaal aan het eind van het boek een dode vader. En toch moest dat jongetje niet huilen.

Ik had dat boek van een vriendin gekregen, voor de verwerking. Maar ik denk dat Wim helemaal geen

duidelijke herinnering had aan zijn vader. Hij vond het denk ik gewoon een mooi verhaal. Hij moest wel huilen bij dat stukje over dat Japanse vriendinnetje. Het mooie was dat hij zich daar niet voor schaamde. Hij veegde niet over zijn wang. Hij liet de tranen langzaam uit zijn ogen lopen en over zijn wangen rollen.

Dat doen niet veel mensen. Bijna iedereen gaat veegen, maar Wim hilde zoals hij lachte.

Hij heeft een keer gevochten met Doeki en Robbert van Heumen. Om niks, zoals dat zo vaak gaat. Zo vechten jongens. Ze liggen op de grond met de armen om elkaars hoofd en dan weten ze het niet meer. Toen ik jong was, lagen ze soms wel een halfuur op het schoolplein. Als je tikkertje deed, dan holde je eromheen. Maar dit was een heel ander gevecht. Ze hebben hem opgewacht toen hij, vlak voor sluitingstijd, een halfje wit en een potje velderwtjes voor me had gehaald bij de buurtsuper. Vond hij mooi. Die jongens van Van Heumen hebben hem laten struikelen. Toen zat er zo'n heel klein scheurtje in zijn broek. Dat zijn altijd de vervelendste. Toen werd ik gebeld door Stien van drie straten verder en die zei dat Wim voor haar deur aan het vechten was. Ik ben er meteen naartoe gefietst maar je kon het geen vechten noemen. Die broers lagen allebei boven op hem. Ze riepen: 'Genade!' En hij lag daar maar, met zijn armen langs zijn lichaam. Toen ze mij zagen, zijn ze snel weggehoud.

En het rare is dat ik teleurgesteld was. Ik zou zo graag hebben gehad dat hij met zijn armen en benen had gemaaid. Dat hij ze, zwaaiend met zijn vuisten, helemaal stijf had gescholden. Maar hij deed niets. Helemaal niets. Het was zijn laatste jaar op de lagere school. Ik was bang dat het een jaar later allemaal nog harder en vervelender zou worden. Dan was het uit met het tekenen. Het potje velderwtjes was nog heel. Dat had hij tijdens het vallen boven zijn hoofd gehouden. Vandaar die kapotte broek.

In al die jaren dat hij op de havo zat, heeft hij nooit een vriendje mee naar huis genomen. Nooit. Hij ging naar school, hij vertelde me thuis wat hij had geleerd en daarna ging hij naar zijn kamer. Jaar in, jaar uit. Op ouderavonden vertelden nieuwe leraressen hetzelfde verhaal. Heerlijke jongen, goede cijfers, beetje stil. Wim zelf vroeg niet meer naar die ouderavonden. Hij holde ook niet meer.

Als Wim op zijn kamer was, hoorde ik hem praten. Hele verhalen, met stemmetjes ook. Dat kon uren duren. Ik heb heel even gedacht dat hij op die manier met zijn vader sprak en daarom heb ik er ook nooit naar gevraagd. Het leek me gezond. Later merkte ik dat het steeds maar weer dezelfde tekst was. Op een gegeven moment wist ik: nu gaat hij dat gekke stemmetje doen.

Voor iedereen op school was het een volslagen verrassing. Al die oud-leraren van Scholengemeenschap Karel Doorman, die nu in interviews zeggen dat zij Wim toen al zagen als een groot talent, het is allemaal onzin. Hier kijk dan, zijn rapporten. ‘Wim doet heel aardig mee. Soms nog een beetje dromerig.’ Geloof me, niemand wist van tevoren wat Wim die avond ging doen.

Op school had hij gezegd dat hij tijdens de afscheidsavond graag iets wilde vertellen over zijn hobby. Kijkdozen maken. Ik heb hem nooit een kijkdoos zien maken. Het idee alleen al, Wim met een schaar-tje en crêpepapier. Maar op school geloofden ze dat. Die dachten dat hij ieder weekend een kijkdoos maakte. Hij heeft ze wijsgemaakt dat er bij ons in de opslag, vlak naast het huis, zesentachtig kijkdozen lagen. En daar ging hij iets over vertellen. Zo stond het ook aangekondigd op een poster. Er speelde een jongen gitaar, een groep meisjes deed jazzballet, dan kwam Wim met zijn kijkdozen en daarna speelde er een schoolbandje.

Hij zat naast me, met een kijkdoos op schoot. We keken samen naar het dansen. En toen werd Wim aangekondigd: ‘Wat weten we eigenlijk weinig van hem. Wim, de stille kracht in onze klas.’ Die ene leraar, met al dat haar, die stond daar over de rug van Wim een beetje de komiek uit te hangen. De laatste zin was: ‘Wim – en dat weten wij allemaal – kan niet

dansen en geen muziekinstrument bespelen. Daarom gaat hij ons iets vertellen over kijkdozen. Een opmerkelijke hobby voor iemand van zeventien. Wim, het podium is voor jou.' En toen stond Wim op. Hij gaf de kijkdoos aan mij. Die had hij niet meer nodig. Hij kreeg applaus toen hij het podium op kwam. Hij ging achter de microfoon staan.

En toen zweeg hij. Zeker drie minuten lang.

Doe het maar eens. Ik heb het thuis geklokt. Drie minuten. Dat lukt je niet. En dan stond ik nog alleen, in de woonkamer. Hij stond drie minuten lang zwijgend achter de microfoon. Met een zaal vol ouders, leraren en klasgenoten voor zich. Drie minuten. Hoe hij daar stond, met die rare kleding, die rare broek. Dat viel mij daar pas op, hoe anders Wim eruitzag. Na twee minuten werd het steeds stiller in de zaal. Ik zag de leraren overleggen aan de zijkant van het podium. Mensen keken naar mij, ik was moeder van een vreemd kind geworden.

Ik zag op de klok dat we drie minuten verder waren en nog steeds was het doodstil in de zaal. Toen keek hij mij even aan, en ik weet niet waarom, maar ik knikte. Doe maar jongen. En daar ging hij: 'Marianne Visser, dames en heren, daar zit ze, op rij drie, met dat leuke haar en rode lippen, Marianne Visser is het populairste meisje uit de klas. En terecht. Want ze heeft tieten en ze luistert heel aandachtig. Naar jongens. Maar wat u niet weet, is dat Marianne Visser heel erg

eenzaam is. En dan bedoel ik: heel erg eenzaam. Ze is bang. Dat ze eenzaam zal sterven. Ik zeg het een beetje kort door de bocht, maar diep vanbinnen, en dat weet ze zelf ook wel, is Marianne Visser doodsbang om alleen te sterven. En dat gaat gebeuren. Dat weet ik zeker. Mannen luisteren niet een heel leven lang naar vrouwen. Zeker niet als ze geen rode lippen meer hebben. Daar zit ze, dames en heren. Ik heb vier jaar naar haar gekeken en ik zeg het u: die gaat alleen dood. Ik heb haar zien dartelen tijdens de werkweek. Marianne, ik kijk je even aan. Lieverd, daar ga je het niet mee redden. Beetje luisteren en je tietten laten trillen. Kom op, meid.'

Niemand durfde iets te zeggen. Hier, kijk, dat is precies wat hij allemaal zei. Een heel pak papier. Hij had het helemaal uitgeschreven. Dit vond ik jaren later pas op zijn kamer. Het leek alsof hij het ter plaatse improviseerde, maar ieder woord, iedere komma had hij van tevoren bedacht. Iedereen kreeg ervan langs. En alles met een brede glimlach. Niemand kon dat zaaltje uit en ze wisten dat ze aan de beurt kwamen. Over zijn leraar aardrijkskunde heeft hij verteld hoe die tijdens de herfstvakantie, op Vlieland, was verkracht door een strandjutter. Wim deed voor hoe die jutter spuug tussen de billen van meneer Hoben had gesmeerd. En toen deed hij dat hoge stemmetje. 'Nee, nee... Ik ben een leraar. Nee, niet doen. Ik ben een onderwijzer.' Steeds maar weer. En daar tussendoor

deed hij de stem van de strandjutter. Heel donker en diep. ‘Geen praatjes. Dit keer ga ik jou iets leren. Ontspannen, meneer Hoben. Daar komt hij.’

Meneer Hoben werd lijkwit. Tien minuten eerder stond hij nog leuk te doen over Wims kijkdoos. En Wim ging door alsof hij een bingoavond aan elkaar praatte. Na twintig minuten was hij klaar. Hij wandelde het podium af en kwam weer naast mij zitten. Geen woord zei hij. Samen zaten we te wachten op het schoolbandje, maar dat wilde niet meer spelen. De avond was afgelopen. Hij heeft geen afscheid genomen. Niemand een hand gegeven. Nee, dat is niet waar. Vera Doezen, die kwam naar hem toe, toen we al buiten stonden. Ze omhelsde Wim. Hij hing maar zo’n beetje in haar armen. Ze legde haar hand op zijn wang. Het leek me toen al een heel lief meisje.

VERA

Hij zat vlak voor mij in de klas bij Engels en aardrijkskunde. Al die tijd. En nooit heb ik met hem gesproken. Het kwam niet in me op. Hij werd niet gepest of zo, maar we lieten hem met rust. Zo gaat dat. Je voelde aan alles dat je hem met rust moest laten. Hij had met gemak de populairste jongen van de school kunnen

zijn. Hij was aantrekkelijk. Niet op een gladde manier, maar juist onaangepast aantrekkelijk. Hij droeg geen spijkerbroeken en geen gympen. Van die smalle zwarte broekjes droeg hij, met een vouw. En zwarte schoenen. Hij had van die mooie jasjes. Maar vooral zijn haar, heel donker, bijna zwart haar, dat half voor zijn ogen viel. Vergeleken bij alle andere jongens was hij een volwassen man. Alleen al door zijn lengte. Maar van Wim had ik nooit verwacht dat hij bekend zou worden. Daar leek hij me te stil voor. Tot ik hem op die afscheidsavond bezig zag. Hoe hij alles durfde te zeggen. Toen wilde ik hem.

Het voelde ineens zo armzalig, dat gerommel van ons. Onze leraren, hij verpulverde ze. En het was niet alleen maar gescheld. Wat hij over Marianne zei, dat klopte gewoon. Iedereen kwam aan de beurt. Hij zei wat anders nooit gezegd werd. Zonder Wim was iedereen naar huis gegaan en doorgedaan met dat leventje. Na Wims praatje kon dat niet meer. Hij had de waarheid gesproken en we wisten het. Mensen durfden elkaar niet eens meer aan te kijken. Hij had in één ruk al onze kleding van het lichaam gescheurd. Maar niet bij mij.

Mij noemde hij niet. Ik zette me schrap, zoals iedereen in dat zaaltje. Hij sloeg mij over en ik wist niet waarom. Buiten zag ik hem weglopen, samen met zijn moeder, en toen ben ik naar hem toe gehold. Daar denk ik nog vaak over na. Waarom deed ik dat? Waar-

om wilde ik hem aanraken? Waarom wilden, in al die jaren daarna, wildvreemde mensen Wim aanraken? Waarom raakten vrouwen bijna altijd zijn gezicht aan? Ik deed dat ook. Ik legde mijn hand op zijn wang. Ik heb hem tegen me aan gedrukt. Dat was helemaal niets voor mij. Nu denk ik dat het opluchting was. Dat hij mij spaarde. Zoiets. De volgende dag stond hij bij me voor de deur.

Ik zat op mijn kamer en ik zag hem vanuit mijn raam. Hij stond aan de andere kant van de straat. Mijn ouders zaten achter in de tuin. En toen deed hij dat dansje. Ik zag het het eerst. Eerst bewoog hij alleen zijn armen, nou ja, iedereen weet nu hoe dat eruitziet, die rare maaibewegingen en opeens dat linkerknietje. Ik moest zo hard lachen. Hoe hij heen en weer wiegde, hoe hij waggelde. En steeds keek hij naar mij. Dat belachelijke dansje en dan die bloedserieuze smoel erboven.

Dat heeft hij een week lang volgehouden. Iedere dag om precies elf uur stond hij bij me voor de deur en deed hij dat dansje. Als er mensen passeerden, ging hij gewoon door. Soms stopte er iemand en keek, met de fiets in de hand. Na een week ben ik naar hem toe gelopen. Zo het huis uit. We hebben elkaar een hand gegeven. Die omhelzing vlak voor de school telde niet meer. En daarna zijn we gaan lopen. Door de weilanden.

Hij vertelde dat hij de mensen kende die die sloten

allemaal hadden gegraven. Of ik hen een keer wilde ontmoeten. Hij kon een afspraak voor me regelen. Dan zouden die mensen me vertellen waar je allemaal rekening mee moest houden als je een goede sloot wilde graven. Wim legde me uit dat het die mannen heel erg dwarszat dat ze niet de erkenning kregen die ze verdienden. Een nieuwe snelweg wordt meestal feestelijk geopend maar een nieuwe sloot, die is er gewoon opeens.

Hij ging een oude brommer regelen bij zijn neef. Voor een paar kratten bier mocht hij hem waarschijnlijk houden. Dan reed hij me wel naar die mannen toe. Of ik dat goed vond. Hij zou me om halfdrie 's nachts ophalen. Volgens mij zei ik nee.

's Nachts stond hij voor mijn deur met een brommer en een wit plastic tasje. Het was halfdrie. Hij had zijn handen op het stuur. Ik was niet eens verbaasd, anders had ik mijn wekker ook niet gezet. Maar ik ben niet naar beneden gegaan. Ik durfde niet. Niet 's nachts. Niet sluipend. Na een halfuur vertrok hij. Toen hij wegreed, zag ik dat er een geel kussentje achter op de brommer lag. Het zat vast met een post-elastiek.

De volgende dag heb ik hem uitgelegd dat ik niet 's nachts zomaar het huis uit kon wandelen. Ik wilde geen gedoe met mijn ouders. Wim snapte dat wel, maar hij vroeg zich af of die slotengravers ons ook bij daglicht wilden ontvangen. Dat kreeg je als je halve

leven net met je kop boven de grond werkte. Dan ging je spieden. Hij zou erover nadenken en hier en daar een visje uitgooien. Als we geluk hadden, kon hij aan het eind van de week een ontmoeting regelen. Als het zover was, dan moest ik maar leuke kleding aandoen. Dat hadden ze wel verdiend. Ik had die mannen voor niets laten wachten.

Dat is wat hem zo aantrekkelijk maakte. Andere jongens wilden een meid achterop, borsten tegen hun rug, hand op hun dij, bromfietshelmen die bij het remmen even tegen elkaar aanstoten, het zoenen naast de brommer, een hand op de tank en de andere zoekend langs het been. Terugrijden, het afscheid en dan aan hun vingers ruiken. Wim wilde dat ook allemaal, maar hij maakte er iets van.

Twee dagen later was alles geregeld. Bij hoge uitzondering wilden die mannen wel met mij praten. Wim drong erop aan dat ik geen lange broek zou dragen. Daar hadden ze een hekel aan. Het liefst een jurkje en eventueel ondergoed aan, als het niet anders kon. Hij zou me komen ophalen en dan was het ongeveer twee uur rijden. Hij had ze verteld dat ik Nathalie heette, want Vera vond hij een rotnaam. Donderdagochtend reed hij voor, op de brommer van zijn neef. Met dat kussentje achterop. Ik had een jurkje aan. En ondergoed. En toen zijn we gaan rijden.

Zoals het toen was, die eerste tocht naar een of an-

der verzinsel van Wim, zo is het later nooit meer geworden. Ik met mijn armen om zijn middel, mijn dijen tegen zijn rug. Mijn borsten tegen zijn jas. En hij maar schreeuwen onderweg, dat hij zich zorgen maakte of ze het jurkje wel leuk zouden vinden. Ik weet niet waar hij naartoe reed en het maakte me ook niet uit. Soms stopte hij naast een bankje in het bos en vertelde hij wie daar ooit hadden gezeten.

Na een uurtje moest hij tanken. Hij moest zijn helm binnen afgeven en toen hij terug kwam lopen, was hij zo vreselijk aantrekkelijk. Met dat rare platte haar van die helm. En hoe hij liep. Niet verlegen, recht op mij af, alsof we al jaren samen waren. Ik ben op een strookje gras gaan zitten. Met mijn jurkje. Ik droeg nooit jurkjes. Mijn blote benen op het gras en Wim bij onze brommer. Het was allemaal zo vanzelfsprekend. Ik verheugde me op de rest van de tocht. Dicht tegen hem aan, op weg naar niets.

Na drie kwartier stopte hij naast een korenveld en deed zijn vinger voor zijn mond.

‘Stil. Hier zitten ze ergens. Als je ze niet kunt verstaan, doe dan maar net alsof. Je kunt bijvoorbeeld vragen: Is dat niet moeilijk om zo’n sloot helemaal recht te graven? Dat vinden ze prachtig.’ We zijn het korenveld in gelopen. Wim gaf mij een hand. Hij duwde de korenhalmen voor mij opzij. Hij zei weinig. Af en toe stopte hij, keek in het rond, voelde aan de grond en dan zei hij: ‘Hier rechts.’

Zo hebben we een kwartier door het koren gewandeld. Het was prachtig. Het rook zo lekker.

‘Ja, hier is het. Ze zullen zo wel komen.’ En we zijn gaan wachten. De handen in elkaar. Wim zei dingen als ‘Ze zijn laat’ en ‘Misschien is er iets tussen gekomen’. En toen heb ik zijn hand op mijn slipje gelegd. Zoals je iets te drogen legt op de verwarming. Wim is achter me gaan zitten. Hij rommelde met zijn mond in mijn haar. In mijn nek. En toen gleden zijn vingers in me. Drie tegelijk. Ik heb niet mijn ogen dichtgedaan. Ik voelde hem in me en keek naar de lucht. Het was volmaakt. Dat brommertje aan de kant van het veld. Wij midden in het veld. Hij midden in mij. Hij zei niets tijdens de terugweg. Hij heeft me ’s middags om vijf uur thuis afgezet. Hij zou de mannen bellen. Dat we er toch maar van afzagen.

Mijn zomer met Wim was de mooiste zomer ooit. De enige ook. Aan het eind van de vakantie wist hij nog steeds niet wat hij zou gaan doen. Hij was er gewoon niet mee bezig. Een vervolgopleiding, alleen het woord al stond hem tegen. Hij wilde er niet over praten. Ook niet over wat ik ging doen.

Eind augustus kwam de dichter Menno Zadelmaker voorlezen in Café Rust. Wim heeft van tevoren anderhalve week lang op de eigenaar, Teun Rokens, ingepraat. Of hij het voorprogramma mocht doen. Teun vond die Menno Zadelmaker alleen al erg ge-

noeg. Een dichter in zijn kroeg, dat zag hij als een nederlaag, maar poëzieliefhebbers dronken nu eenmaal enorme hoeveelheden. Volgens Teun zaten ze tot vier uur 's nachts te praten over één gedicht. Wims optreden zou alleen maar van de drinktijd af gaan. Wim heeft hem helemaal gek gezeurd en op een gegeven moment heeft Teun ja gezegd. Om ervan af te zijn. Grappig. Laatst zag ik Teun in een televisieprogramma zitten, als de ontdekker van Wim.

Ik heb Wim toen een week niet gezien. Hij was aan het werk. Op dat kamertje, bij zijn moeder. Ik zag hem pas op de avond zelf, toen hij het podium op wandelde. Die Menno Zadelmaker stond achter in het café met een paar meisjes te praten. Zijn eigen vrouw stond in een hoek van de kroeg en legde al zijn boeken op een tafeltje. Ze zette er omgevouwen stukjes papier voor, met de prijs erop. Ze keek steeds naar Menno, maar die had het te druk met de meisjes. Ik hoorde hem veel te hard lachen. Heel overdreven, met zijn hoofd in zijn nek en zijn mond wijd open. Steeds als hij lachte, ging zijn vrouw staan, hield zich vast aan het boekentafeltje en keek, op haar tenen, naar haar man.

Ik keek een paar van die dichtbundeltjes in en toen had ik die Menno ook meteen naast me. Of ik een liefhebber was van poëzie? Dat hij het me eventueel wel kon leren. Het was heel makkelijk. Zijn vrouw stond naar ons te kijken. Ik ben weggelopen. Hij had een le-

ren broek aan met uitgebeten vlekken in zijn kruis. Dat hij het podium nog op durfde na Wim, is een wonder. Dat moet ik hem nageven.

Wim deed één gedicht, van ongeveer twintig minuten. Het was vooral gezucht, geblaas, gejoel en gezuig. Hij bleef niet op het podium staan. Hij raasde door de hele kroeg. Achter de bar, op de bar. We zijn met hem mee naar buiten gelopen. Midden op de weg heeft hij minutenlang staan stampen en gillen. Uiteindelijk viel hij op het podium neer. Doodstil was het. En toen begon die Zadelmaker heel hard te klappen. Bravo, riep hij ook. Die voelde de bui al hangen. Hij stond klaar met een of ander gedicht over de vrije liefde. Steeds harder begon hij te klappen. Hij pakte Wims hand en deed die in de lucht. Toen gingen wij ook maar applaudisseren. Op dat moment had Wim hem kapot kunnen maken. Ik zat daarop te wachten. Ik zat te wachten op een dodelijke tekst over Menno Zadelmaker en zijn vrouw. Maar die tekst kwam niet. Wim genoot.

De ogen wijd open. Hij liet het toe, zo voelde ik het. Hij liet het toe dat we voor hem applaudisseerden. Die Menno mocht hem aanraken. Hij was van iedereen. Ik was hem kwijt. En zo is het ook gegaan. Ik ben na drie gedichten van Menno Zadelmaker vertrokken. Wim stond met Menno's vrouw te praten. Ik zag haar steeds lachen. Als ze hem iets vertelde, legde ze haar hand op zijn arm. Die Menno zag dat ook. Ik kon

het niet aanzien. Ik ben naar huis gegaan. Het was klaar.

MOEDER

Binnen een dag was zijn kamer leeg en stond alles in dozen en plastic zakken in de gang. Hij ging boven Menno Zadelmaker wonen, zomaar, vanuit het niets. In Amsterdam. Ik heb op hem ingepraat, of hij misschien problemen had en dat we daarover konden praten. Maar dat was het niet. Hij had het steeds over een gevoel. Dat ging hij achterna. Ik vond het zo verdrietig, zijn lege kamer.

Ik heb hem nog gevraagd of hij zijn diploma's nodig had. Werd hij heel kwaad. Dat ik er niets van begreep en dat dat wel het laatste was wat hij nodig had, een diploma. Hij zat me uit te lachen. Ik nam hem dat niet kwalijk. Ik zag dat hij het ook eng vond. Aan zijn manier van lopen. Aan dat turen uit het raam. Ik ben toen maar een koude salade gaan maken.

Zijn lievelingseten. Een grote, mooi opgemaakte zalmsalade. Die aten we op vrijdag, maar nu was het zondag. Ik zal uitleggen hoe ik een zalmsalade maak. Eerst laat je de zalm uit blik goed uitlekken en dan kook je aardappels. Belangrijk is dat je goede aardap-

pels neemt. Een stuk of vier. Ondertussen snijd je tomaten en kook je drie eieren. Zorg dat je genoeg mayonaise in huis hebt. Die eieren en de tomaat gebruik je alleen decoratief. De salade zelf maakte ik van de zalm, de aardappelen en wat mayonaise. Meer niet. Misschien wat zout. Beetje peper. Een eerlijke, eenvoudige salade, daar hield Wim van. De in plakjes gesneden eieren legde ik om de salade heen en de tomaat erbovenop. Met een tube mayonaise spuit je een figuur op de zalm. Meestal deed ik een achtvorm of twee cirkels. Net hoe ik me voelde. Als ik de salade op tafel zette, zei Wim: 'Zo koop je hem niet eens in de winkel.' Hij heeft er zelfs eens een foto van gemaakt. Sta ik naast de salade.

Ik heb daar, in die keuken, staan hopen dat hij ineens achter me stond en zijn arm om me heen zou leggen. Dat daarna gewoon alles als anders zou zijn. Dat ik net zou doen alsof ik niet wist dat hij een vriendin had en dat ik hem niets zou vragen. Maar dat gebeurde niet. Hij heeft drie uur lang voor het raam gewacht op het bestelbusje van die dichter.

Ik zette de salade koud, onder aluminiumfolie, en las een tijdschrift. En toen vroeg ik hem wat hij ging studeren. Werd hij weer heel kwaad. Hij ging leren leven, zei hij. Weg, weg uit dat schijtdorp. Zo zei hij het. Schijtdorp. Hij schreeuwde dat ik me er misschien niets bij voor kon stellen, dat mensen wilden wonen op een plek waar meer dan één bakkertje was,